

Kevät -18

Lopultakin taivas kirkastuu. Monen päivän sitkeä lumisade viimeinkin hellittää, pilvetkin väistyvät kevään kirkkauden tieltä. Maata peittää paksu kerros uutta valkeaa lunta, eikä tuo pakkanenkaan edistä kevään etenemistä. Muutaman päivän kuluttua on jo Huhtikuu, missä ovat joutsenet, missä ensimmäiset rohkeat kurjet. Monena keväänä jo tähän aikaan leskenlehdet kukkivat ojanreunoilla, vesi virtaa puroina, aurinko sulattaa ja tuuli haihduttaa lumet. Jospa kuitenkin huhti humautaisi, vaikei maalis maata näyttänytään.

Kevään edetessä alkaa myös vuoden alussa voimaantunut aktiivimalli vähitellen purra työttömiä. Jos ei ole ollut tarpeeksi aktiivi, leikkautuu perustulosta iso siivu. Kultaisella 60- luvulla oli lähes yhtä kohtuuttomia työllistämiskeinoja aktivoimassa joutoväkeä. Pahimmillaan löysit itsesi marraskuiselta siirtotyömaalta lapioimassa lentokentän kiitorataa, tai keskeltä loputtoman pitkää korpisuoraa jossain lapin rajoilla. Pitkän päivän päätteeksi raahustit tupakan, viinan ja muiden ruumiineritteiden hajustamaan Tvh:n punaiseen parakkiin toisten kaltaistesi kanssa. Lyhyen levottoman lepo hetken jälkeen oli taas edessä uusi päivä aktivointia, kuutena päivänä viikossa. Tällaisten siirtotyömaiden ansiosta voi nykyisin huristella pitkiä huikosia hienolla autollaan etelästä pohjoiseen, tai istua tillittää muutaman hermoja raastavan sekunnin lentokoneen kyydissä, sen tempaistessa taivasiin matkalla etelän lämpöön. Kovinkaan moni ei ole enää täällä muistuttamassa kuinka Suomen hieno infrastruktuuri on saatu aikaan, Vain kertyvää korjausvelkaa päivitellään, rapistuvien teiden kaaoksessa.

Parakkielämästä jos et ollut kiinnostunut kultaisella kuuskytluvulla, oli tuolloin vain yksi vaihtoehto; Ruotsiin, ja äkkiä. Ja niin tekikin suuri joukko suomalaisia, syrjäseudut lähes tyhjenivät muuttoaalton seurauksena. Samanlainen muuttoaalto on todennäköinen aktiivimallin alkaessa purra täydellä voimallaan. Nyt vain sillä erotuksella että muutto suuntautuu etelän suuriin betoniviidakoihin. Parhaassa työiässä olevat nuoret perheet lähtevät ja taas laudat peittävät ikkunoita.

Jos oli edellisvuosi itsenäisyyden sadannen merkkivuoden juhlintaa, niin seuraavan vuoden tapahtumat ansaitsevat myös tulla muistetuiksi. Kevät -18 oli kaikin tavoin merkittävää aikaa itsenäisyyteen heräävälle kansakunnalle. Erilaiset näkemykset, suuret odotukset olosuhteiden paranemisesta, keinot niiden saavuttamisesta jakoivat kansan aseelliseen kamppailuun. Alkutilanne sodassa olikin punaisten eduksi, olihan hallussa kaikki merkittävät teollisuuspaikkakunnat sekä rautateiden kuljetuskapasiteetti lähes kokonaan. Sota kuitenkin ratkesi valkoisen puolen parempaan sotilaskoulutukseen, ja oma osansa oli myös jääkäri liikkeen Saksasta saamalla sotilasopeilla.

Taisteluiden tauottua alkoi lyhyt mutta julma jälkiselvittely. Kansallisarkiston kätköistä on digitoitu kesän 1918 kuulustelupöytäkirjoja kaiken kansan nähtäväksi. Sata vuotta kellastuneet ja ryppyiset lomakkeet ovat arkiston kätköissä kypsyneet kiinnostaviksi tiedon jyväsiksi tämän päivän tutkijoille. Tavalliset rivimiesten teot sodassa kuulusteltuna, sekä paljon tietoa elämästä ennen kapinaa virkatodistuksineen, työnantajan mainetodistuksineen piirtää kuvaa tavallisista työläisistä ajan virrassa. Suurin osa kuulustelupöytäkirjoista paljastaa sen seikan että kuulusteltava oli lähes väkisin tai vahingossa liittynyt punakaartiin, tai että oli luvattu rahallinen korvaus kaartiin liittymisestä, ja oli tuo korvaus usein jäänyt saamatta. Kuritushuonetta ja kansalaisoikeuden menettämistä olivat leireillä jaetut tuomiot suurimmaksi osakseen. Olivatko onnekkaampia nuo leireille joutuneet, mene ja tiedä, sillä heti taistelujen jälkeen ei useinkaan tehty kuulustelupöytäkirjoja.

RAUNO NIIRANEN

rauno.niiranen@suomi24.fi